

Agenda Besòs

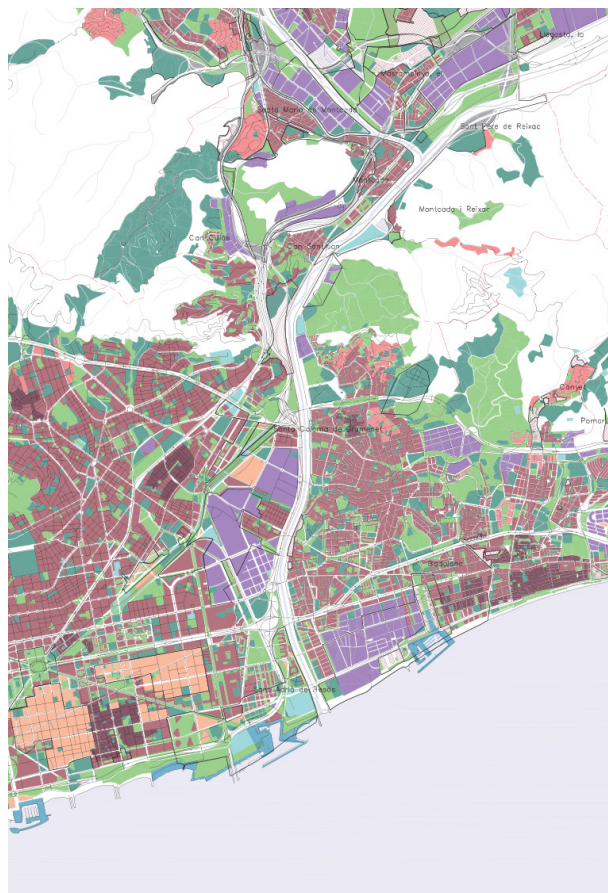
consorcibesòs

Document Resum

Eix Transversal 2

Planificació a Llarg Termini

Direcció i redacció:

consorcibesòs

BARCELONA
REGIONAL
AGÈNCIA
DESENVOLUPAMENT
URBÀ

Equip redactor:

Manel Villalante
Jordi Fuster
Cristina Jiménez
Joana Llinàs
Josep Prats
Beatriz Zaragoza

Marc Montlleó
Pablo Casals
Gemma Conde
Gustavo Rodríguez
Arnau Lluch
Adrián Cabeza
Itzel Sanromà
Nuno Tavares

Miquel Pybus
Ioanna Spanou
Marcelo González
Margherita Neri
Giorgia Sgarbossa
Bàrbara Pons

Erick Valdez
Núria Piè
Clara Roig

i el cos tècnic i administratiu de Barcelona Regional

Elaborat a Barcelona el juliol de 2017. Document versió 2.0

RESUM EIX TRANSVERSAL 2: PLANIFICACIÓ A LLARG TERMINI

1. INTRODUCCIÓ	5
2. MEDI AMBIENT	6
2.1. PLANEJAMENT TERRITORIAL I URBANÍSTIC	6
2.2. PLANEJAMENT SECTORIAL	6
2.3. CONCLUSIONS	9
3. MOBILITAT	10
3.1. ACTUACIONS PREVISTES EN EL PLANEJAMENT	10
3.2. VALORACIÓ EN EL CONTEXT ACTUAL DE LA PLANIFICACIÓ D'INFRAESTRUCTURES A L'EIX BESÒS.....	12
3.3. CONCLUSIONS: PRIORITZACIÓ DE LES ACTUACIONS DEL PLANEJAMENT	12
4. ASSENTAMENTS URBANS.....	17
4.1. TEIXIT RESIDENCIAL.....	17
4.2. TEIXIT PRODUCTIU	19
4.3. CONCLUSIONS	23

1. INTRODUCCIÓ

Aquest volum es un resum del repàs a la planificació territorial i sectorial vigent que conté determinacions vinculants i/o orientatives pel desenvolupament futur dels espais oberts, les infraestructures i els assentaments urbans de l'àmbit de l'Eix Besòs. Molts d'aquests plans estan elaborats amb criteris anteriors a la crisi del 2008, pel què cal una revisió en profunditat dels calendaris i els pressupostos previstos, ja que en gran part no s'ajusten ja a la capacitat inversora actual de les administracions públiques. Per altra banda, moltes de les infraestructures previstes fa molts anys que estan planificades, però no s'executen. Aquest fet provoca que, mentre aquesta transformació o integració no es produeix, no s'inverteixi en mesures alternatives, fet que propicia un caire de certa provisionalitat al territori. La no concreció d'aquestes inversions fa que sovint no es prenguin mesures necessàries que millorarien des de la mobilitat, l'accessibilitat, la qualitat de l'espai públic o la qualitat ambiental.

La reflexió és doncs pertinent i, amb la perspectiva de 6 i 7 anys respectivament del Pla Director d'Infraestructures (PDI 2011-2020) i del Pla Territorial Metropolità (PTM 2010), cal fer una mirada crítica i realista vers el planificat i destriar aquelles inversions que poden marcar un tret diferencial i que tenen un major retorn social i un major retorn per a la millora d'aquest territori. L'Agenda Besòs és, per tant, una oportunitat per revisar aquesta planificació de manera conjunta per les administracions que gestionen el territori, amb l'objectiu d'avaluar, prioritzar o qüestionar les actuacions previstes en funció dels recursos i les realitats actuals, i mantenir un diàleg amb els agents implicats en el territori per redefinir el model territorial futur de l'Eix Besòs.

2. MEDI AMBIENT

2.1. PLANEJAMENT TERRITORIAL I URBANÍSTIC

Segons el Pla Territorial Parcial de la Regió Metropolitana de Barcelona (PTMB, 2010), a l'àmbit Besòs, gairebé tots els sòls d'espais oberts són de protecció especial amb un 28% (2.248 ha) i només un 1% (62 ha) són de protecció preventiva. El 71% restant (32.811 ha), per tant, és urbà. Si comparem amb l'AMB (àmbit Besòs inclòs), el percentatge és força inferior ja que els espais de protecció especial arriben al 45% i de protecció preventiva al 3%.

En quant a la planificació urbanística, el Pla General Metropolità de Barcelona (PGM, 1976) estableix que, a l'àmbit Besòs, un 51% del sòl no urbanitzable està qualificat de protecció, un 13% rústic i destacar que un 8% és sistema hidrogràfic. Per contra, un 16% són espais lliures i zones verdes i un 8% equipaments. Si comparem amb l'AMB, el de protecció arriba al 66%, apareix el de protecció sectorial amb un 13% i el rústic es queda amb un 7%. El sistema hidrogràfic representa un 3% i els equipaments i espais lliures i zones verdes només un 2% cadascun.

2.2. PLANEJAMENT SECTORIAL

Pla d'Espais d'Interès Natural [1992]

El 1992 bona part de la Serra de Collserola però només una petita part de la Serralada de Marina (Conreria-Sant Mateu-Céllecs) van ser incloses al Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) com a espais PEIN amb l'objectiu que, de manera preventiva, s'apliqués el règim del sòl no urbanitzable fixat per la legislació urbanística. A l'àmbit Besòs, el 12% del territori és PEIN, és a dir, 10m²/hab, davant el 26% que representa a l'AMB, 52 m²/hab.

L'àmbit de protecció de la Serra de Collserola és el mateix que el PEPCo exclouent les zones qualificades de sòl urbà i de sòl urbanitzable. El 2010, amb la declaració com a Parc Natural, s'incorpora 39 sectors d'ampliació al límit del PEIN que comporta l'ampliació de la superfície protegida pel PEIN en 779,29 ha.

L'àmbit de protecció de la Serralada de Marina correspon a les parts més altes del conjunt orogràfic format per la Conreria, la serra de Sant Mateu i el massís de Céllecs, al sud de les Serres del Litoral Septentrional. La seva forma estreta i allargassada generava nombrosos problemes de gestió, no garantia una protecció adequada i suposava una elevada vulnerabilitat davant de pressions externes. El 2013 es va ampliar el límit del PEIN amb unes 2.700 ha però totes elles fora de l'àmbit Besòs.

En els espais PEIN s'aplica el règim del sòl no urbanitzable: es limita la possibilitat d'edificar o de promoure actuacions als supòsits que determina expressament l'article 47 i següents (Text refós de la Llei d'urbanisme), sens perjudici de les

limitacions addicionals que pugui establir el planejament urbanístic municipal o la legislació sectorial.

D'acord amb la Llei d'urbanisme, els usos en el sòl no urbanitzable s'han desenvolupat d'acord amb la naturalesa rústica dels terrenys i el principi d'utilització racional dels recursos naturals i, en qualsevol cas, es prohibeixen les parcel·lacions urbanístiques. Pel que fa a construccions i edificacions, poden autoritzar-se la reconstrucció i rehabilitació d'edificacions existents; les actuacions, activitats o els equipaments d'interès públic que s'hagin d'emplaçar en el medi rural, les construccions i les dependències pròpies dels usos rurals, o d'altres usos que la Llei determina expressament com a propis del sòl no urbanitzable.

Tanmateix, el règim general del PEIN pot ser objecte de restriccions addicionals segons els requeriments de protecció propis de cada espai, mitjançant l'aprovació d'un pla especial de protecció del medi natural i del paisatge específic per a un espai concret o mitjançant les normes particulars dels espais de protecció especial (ENPE).

Les normes del PEIN (article 13.1) admeten també la inclusió de terrenys classificats com a urbans o urbanitzables i qualificats com a sistemes d'espais lliures, zones verdes o similars en el planejament urbanístic general. En tot cas, aquests terrenys no poden ser objecte d'usos o transformacions que no siguin congruents amb la seva naturalesa d'espai natural.

Xarxa Natura 2000 [2006]

La proposta va incloure la Serra de Collserola i les Serres del Litoral Septentrional, on s'inclou la Serralada de Marina, en la Xarxa Natura 2000 com a Lloc d'Importància Comunitària (LIC) dins de la tipologia d'espais de muntanya litoral. Tant la Serra de Collserola com les Serres del Litoral Septentrional acullen importants poblacions i mostres d'espècies i hàbitats d'interès comunitari en molt bon estat de conservació, i, a més, disposa d'una situació estratègica pel que fa a la millora de la connectivitat ecològica de la xarxa.

El novembre de 2014, es va fer la declaració de la Serra de Collserola i les Serres del Litoral Septentrional com a Zona Especial de Conservació (ZEC), definint les mesures de conservació apropiades per a mantenir els hàbitats i les

espècies en un estat de conservació favorable i evitant el seu deteriorament així com les alteracions que les afectin.

Als espais de la Xarxa Natura 2000 és d'aplicació el règim del sòl no urbanitzable, tret d'aquells sòls destinats a domini públic obtinguts per cessió urbanística dins del règim del sòl urbanitzable. Queda prohibida la urbanització, però no l'edificació ni tampoc el tractament dels seus entorns d'acord amb els usos admesos pel planejament urbanístic pel sòl no urbanitzable. L'edificació es regularà amb el Pla especial de protecció del medi natural i del paisatge o bé a través dels procediments que estableix el planejament urbanístic vigent i la Llei 20/2009 (PCAA).

Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de

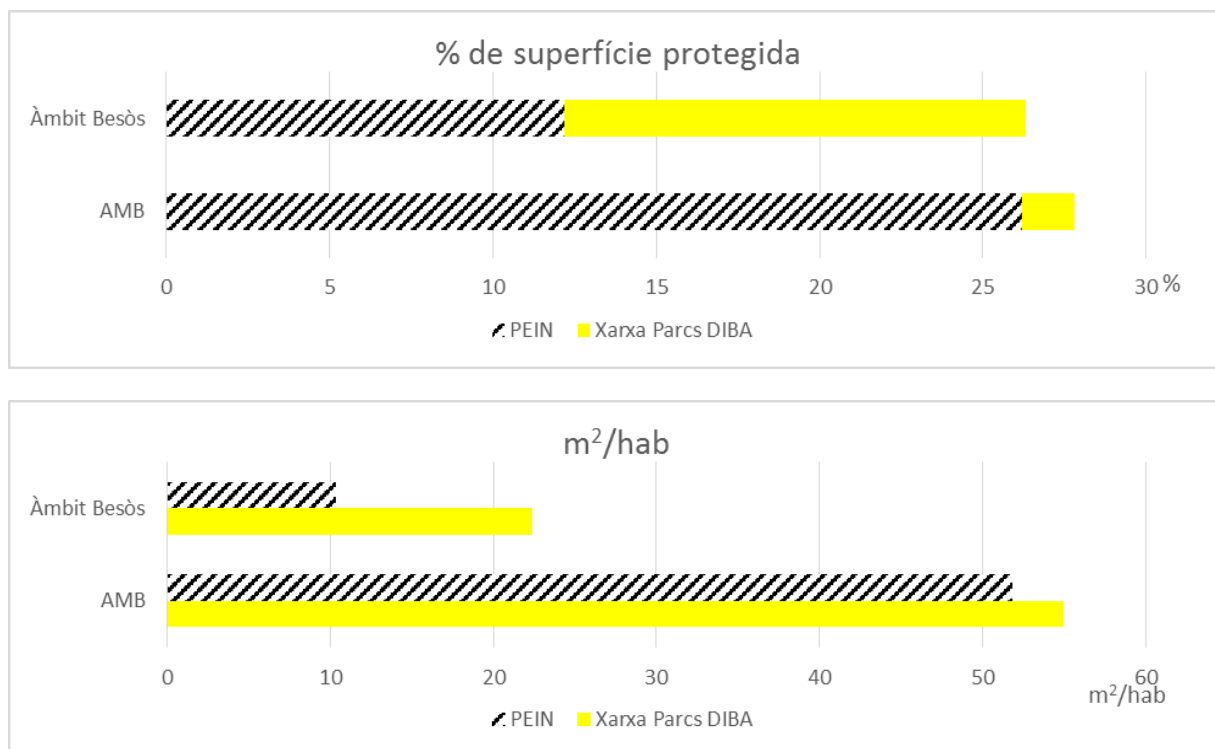
Barcelona

En el cas del Parc de Collserola, hi ha una delimitació única de totes les figures de protecció: PEIN, Xarxa Natura 2000 i PEPCo (Pla Especial d'Ordenació i Protecció del Medi Natural del Parc de Collserola) i en tramitació el PEPNat (Pla Especial de Protecció del medi natural i del paisatge del Parc Natural de la Serra de Collserola) i la MPGMCo (Modificació puntual del Pla general metropolità en l'àmbit del Parc Natural de la Serra de Collserola).

En el cas del Parc de la Serralada de Marina, hi ha una delimitació i protecció mitjançant el Pla Especial de Protecció

i Millora del Sector Sud de la Serralada de Marina però només una part té figures de protecció PEIN i Xarxa Natura 2000 (Conreria-Sant Mateu-Céllecs) que es solapa amb la delimitació i protecció del Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge de la Conreria-Sant Mateu-Céllecs.

Això fa que a l'àmbit Besòs el 26% del territori sigui Xarxa de Parcs Naturals però només el 12% sigui PEIN. En canvi, a l'AMB gairebé el 28% forma part de la Xarxa i, a més, el 26% és PEIN.

Catàleg del Paisatge de la Regió

Metropolitana de Barcelona [2014]

El Catàleg del Paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona (2014), identifica els valor paisatgístics i els impactes sobre la qualitat paisatgística de l'àmbit. En quant als valors naturals, identifica com a espais i elements amb valors reconeguts el Parc Fluvial del Besòs i el riu Besòs entre Parets i Montcada com a forest d'utilitat pública. Pel que fa als valors ecològics, identifica l'eix Besòs com a espai fluvial de qualitat pèssima i alhora en el tram proper a la Serralada de Marina com a àrea d'ús habitual d'espècies amenaçades o en perill d'extinció. Per últim, a nivell d'impactes, s'identifiquen principalment:

- Concentració de vies entorn al riu des del nus de la Trinitat i riu amunt.
- Impacte de la Ronda Litoral al marge dret del tram final del riu Besòs i la C-31 per proximitat a nuclis.
- Impacte per moviment de terres en els viaductes que creuen el riu que impedeixen el pas i redueixen les vistes.

b) Assentaments

- Urbanització difusa Torre Baró.
- Activitat extractiva al Turó de Montcada i la Vallensana.
- Polígons industrials Montcada i Reixac.

a) Infraestructures

2.3. CONCLUSIONS

Plans territorials i urbanístics

Pel que fa als espais oberts, el PTMB vol assolir l'estructuració i compleció de les diverses unitats existents per tal de donar-los coherència, robustesa i capacitat d'assolir les funcions assignades a un sistema d'espais oberts. El PTMB a més pretén assegurar les connectivitats ecològiques necessàries per al manteniment de la biodiversitat, preservar aquells terrenys necessaris per al cicle hidrològic i establir directrius del paisatge.

A l'àmbit Besòs, gairebé tots els sòls d'espais oberts són de protecció especial amb un 28% (2.248 ha) i només un 1% (62 ha) són de protecció preventiva, el 71% restant (32.811 ha), per tant, és urbà. Així, aquests espais de protecció especial que es concentren a la Serralada Marina i la Serra de Collserola han de mantenir la condició d'espai no urbanitzat i garantir definitivament la permanència com a espai obert.

En l'àmbit Besòs, el sector Montcada i Reixac és cabdal per tractar-se d'un lloc de confluència d'àrees d'interès per a la connectivitat, ja que en uns pocs centenars de metres es troba l'aiguabarreig entre la riera de Sant Cugat i el riu Ripoll, l'aiguabarreig entre el riu Ripoll i el riu Besòs, la confluència de la Serra de Collserola amb la Serralada de Marina, seguint l'eix de la Serralada Litoral, i, a la vegada, el contacte d'aquesta cadena muntanyosa amb la plana vallesana. Així, cal impulsar les propostes de l'Avaluació ambiental estratègica del PTMB referents a aquests espais d'interès per la connectivitat ecològica.

Plans sectorials

En el cas del Parc de Collserola, hi ha una delimitació única de totes les figures de protecció: PEIN, Xarxa Natura 2000 i PEPCo (Pla Especial d'Ordenació i Protecció del Medi Natural del Parc de Collserola) i en tramitació el PEPNat (Pla Especial de Protecció del medi natural i del paisatge del Parc Natural de la Serra de Collserola) i la MPGMCo (Modificació puntual del Pla general metropolità en l'àmbit del Parc Natural de la Serra de Collserola).

En canvi, en el cas del Parc de la Serralada de Marina, hi ha una delimitació i protecció mitjançant el Pla Especial de Protecció i Millora del Sector Sud de la Serralada de Marina però només una part té figures de protecció PEIN i Xarxa Natura 2000 (Conreria-Sant Mateu-Céllecs) que es solapa amb la delimitació i protecció del Pla Especial de Protecció del Medi Natural i del Paisatge de la Conreria-Sant Mateu-Céllecs. A diferència de la Serra de Collserola.

Tot i que a l'actualitat el PGM estableix les normes urbanístiques de les zones i sistemes que es troben en l'àmbit Besòs, el PDU (en redacció) haurà de revisar o ratificar les diverses tipologies d'espais oberts que es troben dins de l'àmbit metropolità, i que es justifiquen pels serveis i les utilitats que donen a la societat. La conservació dels espais oberts exigeix estratègies que minimitzin els seus costos mitjançant models de baix manteniment, valorització de recursos i consideració dels valors ecosistèmics. Així mateix, caldrà revisar la regulació dels sistemes en sòl no urbanitzable mitjançant un règim que permeti uns acords i la concertació entre la propietat privada i l'Administració.

En el marc del PDU i de l'àmbit Besòs s'han de definir amb precisió el espais de transició entre sòls urbans i naturals o agrícoles, i també definir els espais de valor connector i instruments de gestió per resoldre els conflictes de delimitació. L'àmbit del Besòs constitueix un connector entre la plana prelitoral i el mar, també un punt estratègic per a la connexió de la Serralada Litoral a Montcada i Reixac.

D'altra banda, s'hauria de repensar els sistemes d'equipaments i espais lliures i zones verdes ja que en l'àmbit Besòs aquests sistemes representen gairebé una quarta part del sòl no urbanitzable.

Així, s'ha de consolidar com espai natural la Serralada de Marina que hi ha elements del patrimoni natural de gran interès, i que són mereixedors també d'adequades mesures de protecció.

Pel que fa al paisatge, és important complir amb els objectius de qualitat paisatgística i valorar les propostes de criteris i accions del Catàleg de la RMB, sobre tot les del Congost de Montcada, definit com a paisatge d'atenció especial. Les tres estratègies principals que es formulen són:

- Potenciar els paisatges dominants que actuen com a límit, referent visual i fons escènic del congost.
- Conservar i millorar els paisatges adjacents a les infraestructures viàries i ferroviàries.
- Integrar paisatgísticament les infraestructures de mobilitat, aprofitant els espais marginals o intersticials.

3. MOBILITAT

3.1. ACTUACIONS PREVISTES EN EL PLANEJAMENT

S'han recollit les actuacions previstes en el PDI 2011-2020 i el PTMB 2010-2026. Es tracta d'un Pla molt ambiciós econòmicament: l'import de les actuacions previstes a executar en el nou PDI pel període 2012 - 2020 s'eleva a 13.759 M euros. Això suposa realitzar un esforç inversor igual o major al dels anys de vigència del PDI anterior, en els que una millor situació econòmica i un desplegament molt important dels instruments i mecanismes de finançament diferit van permetre assolir uns ritmes d'inversió rècord.

Per tant, es posa en qüestió el compliment de les previsions del Pla i difícilment es poden assolir els ritmes d'inversió proposats, tal com ja s'ha demostrat en el període de vigència del Pla fins a l'actualitat (2017).

Pel que fa a l'àmbit Besòs, les principals actuacions del PDI són prolongacions del metro (L1, L3, L4), extensions de la xarxa de tramvia i algunes actuacions a la xarxa de Rodalies.

També s'inclouen actuacions en grans intercanviadors (Sagrera), infraestructura per al transport públic per carretera (plataformes reservades per al bus) i prolongacions de les dues línies de FGC que arribarien a l'àmbit Besòs.

Els plans territorials són figures de planificació territorial derivades del Pla Territorial General de Catalunya (PTGC), que estableixen el model territorial dels àmbits funcionals amb un horitzó de 15-20 anys. El Pla territorial parcial de l'àmbit metropolità de Barcelona (PTMB) comprèn el territori que abasten les comarques de l'Alt Penedès, el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Garraf, el Maresme, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental, amb una superfície de 3.236 km² repartits entre 164 municipis.

El PTMB tracta tres temes: els espais oberts, els assentaments i les infraestructures de mobilitat.

Taula 1: Comparativa de les actuacions PDI i PTMB a l'àmbit Besòs

PTMB			PDI		Pressup.	Font	Comentaris	Planificació	Altres
Xarxa d'altres prestacions									
XTP01	T3	Noves estacions d'altres prestacions			2240	Varis	Inclou Sagrera, estació St. Andreu, cobertures	En construcció (Sagrera)	Obres gairebé aturades
			TPC03	Estació de La Sagrera bus	35	PDI	-	Planificat PDI	-
Línies de rodalies									
XTP02	R3	Desdoblament i millores de traçat de la línia Barcelona-Vic	XE04	Desdoblament Montcada-Vic	689,5	E. Inf.	Estudi Inf. fins a Vic	Planificat ROD-PTMB-PDI	E. Inf. Montcada-Vic 2008 PC en redacció Parets-La Garriga
XTP03	R1	Trasllat de la línia del Maresme entre Barcelona i Mataró		no inclosa	475-650	BR	Només fins a Montgat Estudi BR	Planificat PTMB	Existeixen estudis des del 1990
XTP04		no inclosa	XE06	Nou traçat línia R2 Montcada (soterrament Vallbona-Montcada)	382	PDI	Nou estudi BR amb traçat més superficial (200 ME)	Planificat PDI	S'està treballant en una proposta de soterrament menys profunda
XTP05	R6	Millores de traçat a la línia Barcelona-Maresme R4	XE05	Túnel de Montcada	224	PDI	-	Planificat ROD-PTMB-PDI	-
Línies de FGC									
XTP06	R12	Nova línia d'FGC Barcelona-Vallès pel túnel d'Horta	AX13	FGC. Cua de maniobres Plaça Catalunya i perllongament Vallès	115	Proj. C.	Només cua de maniobres	Planificat PTMB-PDI	PC cua maniobres redactat (2010)
XTP07	R21	Connexió de les línies d'FGC del Vallès entre Pl. Catalunya i Poblenou			-	-	Segons traçat PTMB fins UAB	Planificat PTMB-PDI	E. Inf. paral·litzat tram Horta-Vallès
XTP08	R13	Nova connexió Pl. Espanya-Poblenou de la línia Llobregat-Anoia d'FGC	AX09	FGC. L8 Pl. Espanya-Gràcia	322	Adj. Proj.	Només fins a Gràcia	Planificat PTMB-PDI	Adjudicada la redacció del PC
XTP09	R14	Perllongament de la línia d'FGC Llobregat-Anoia: Barcelona (Poblenou)-Santa Coloma de Gramenet		no inclosa	-	-	Fins Gràcia-Poblenou Poblenou-Santa Coloma	Planificat PTMB	-
Metro									
XTP10	U1	Nova línia 9 del metro. Perllongament L4	AX06	Metro L4. La Pau-La Sagrera	110	PDI	Corresponen al tram que queda per executar	Planificat PTMB-PDI	E. Inf. redactat
XTP11	U3	Perllongament nord de la línia 3 de metro	AX05	Metro L3. Trinitat Nova Trinitat Vella	98	PDI	-	Planificat PTMB-PDI	-
XTP12	U7	Perllongament nord de la línia 1 de metro	AX02	Metro L1. Fondo-Estació de Badalona	535	PDI	Tram Fondo-Lloreda/Sant Crist: 304 ME	Planificat PTMB-PDI	E. Inf. redactat tram Fondo-Lloreda/Sant Crist
Tramvia									
XTP13	U14	Connexió Montcada i Reixac - Ripolllet - Cerdanyola del Vallès - UAB	XT05	Nova línia UAB Cerdanyola-Montcada	192	PDI	-	Planificat PTMB-PDI	E. Inf. tramvia en redacció
XTP14	U13	Connexions a Badalona	XT04	T4. Sant Adrià-Port de Badalona	27	PDI	Només fins al Port de Badalona	Planificat PTMB-PDI	Estudis variats associats als desenvolupaments urbans.
Tramvia o plataformes reservades d'autobús									
XTP15	U12	Connexió Sant Adrià de Besòs-Santa Coloma de Gramenet	TPC06	Plataforma reservada de bus pel marge esquerre del Besòs	54	PDI	-	Planificat PTMB-PDI	-
XTP16	U11	Connexió Trambaix-Trambesòs	XT01	Articulació de les xarxes tramviàries a Barcelona	203	PDI	Cost de la unió Trambaix-Trambesòs	Planificat PTMB-PDI	E. Inf. i P. Constr. adjudicat amb previsió d'acabar-se la tardor de 2017
XTP17	U13	Connexions a Badalona		no inclosa	-	-	-	Planificat PTMB	Connexió entre Badalona centre i Can Ruti
XTP18	A1	Noves plataformes BUS-VAO	TPC09	Altres carrils bus (C-31)	17	Proj. C.	Tram Montgat - Barcelona	Planificat PTMB-PDI	E. Inf. 2007

Font: © elaboració pròpia a partir de les dades del PDI, PTMB i altres.

The map illustrates the proposed high-speed rail network in the Paris region. Key features include:

- Red Lines:** Represent the main high-speed rail routes. Key stations and lines labeled in red boxes include U14, R12, R6, U3, U12, R14, U1, T3, R13, R21, R4, and U13.
- Blue Lines:** Represent the proposed high-speed rail lines. Key stations and lines labeled in blue boxes include XT05, R3, XE04, XE05, XE06, AX05, TPC06, AX06, TPC09, AX09, AX13, TPC03, and XT04.
- Map Details:** The map shows the existing rail network in grey, with stations marked by dots. The proposed high-speed rail lines are shown as a network of red and blue lines, with some lines having arrows indicating the direction of travel. The background is a light grey map of the Paris region.

Planificació a Llarg Termini

3.2. VALORACIÓ EN EL CONTEXT ACTUAL DE LA PLANIFICACIÓ D'INFRAESTRUCTURES A L'EIX BESÒS

Les inversions aprovades al PDI 2001-2010 en la xarxa de FGC, metro i tramvia tenien una previsió inicial de 5.423 M€ (sense incloure les inversions de l'AGE en la xarxa estatal, que sumaven 1.160 M€ més). No obstant, com a resultat de canvis i modificacions realitzats per diferents motius en els projectes al llarg d'aquests anys, les desviacions pressupostàries han estat molt significatives. Al 2009 l'ATM ja elevava el pressupost a 13.105 M€ (sense incloure la despesa financera que pot multiplicar la xifra per tres i allarga el període de pagament més enllà del 2040).

No obstant aquestes previsions, degut a causes econòmiques i polítiques que no vénen al cas, la inversió real ha estat ben diferent. En el període 2001 - 2015 es varen posar en servei obres per un valor de 6.836 M€ (un 52% del total), de les quals 4.296 M€ corresponen a la L9 (63%). Resta en obres un valor d'uns 6.700 M€.

En particular, si s'analitza els pressupostos de les anteriors actuacions proposades a l'Eix Besòs, el pressupost conegut d'aquestes, suma més de 5.800 M€. Aquesta xifra correspon al volum d'obres que han entrat en servei en els últims 15 anys a tota la Regió Metropolitana de Barcelona, i això que s'estava en un període de bonança econòmica, lluny de la situació actual.

Tenint en compte la situació de crisi i que a aquests costos cal afegir-hi les despeses financeres de l'execució de les obres anteriors, ens trobem en un context en el que bona part de les propostes no es podran abordar ja que finançament seran inassumibles. Caldrà que passi un llarg període de temps per executar-les encara que siguin prioritàries. Sembla doncs millor realitzar més petites obres menys costoses i de més ràpida execució temporal, que en el conjunt permetin millores significatives. Deixant la resta per iniciar posteriorment.

3.3. CONCLUSIONS: PRIORITZACIÓ DE LES ACTUACIONS DEL PLANEJAMENT

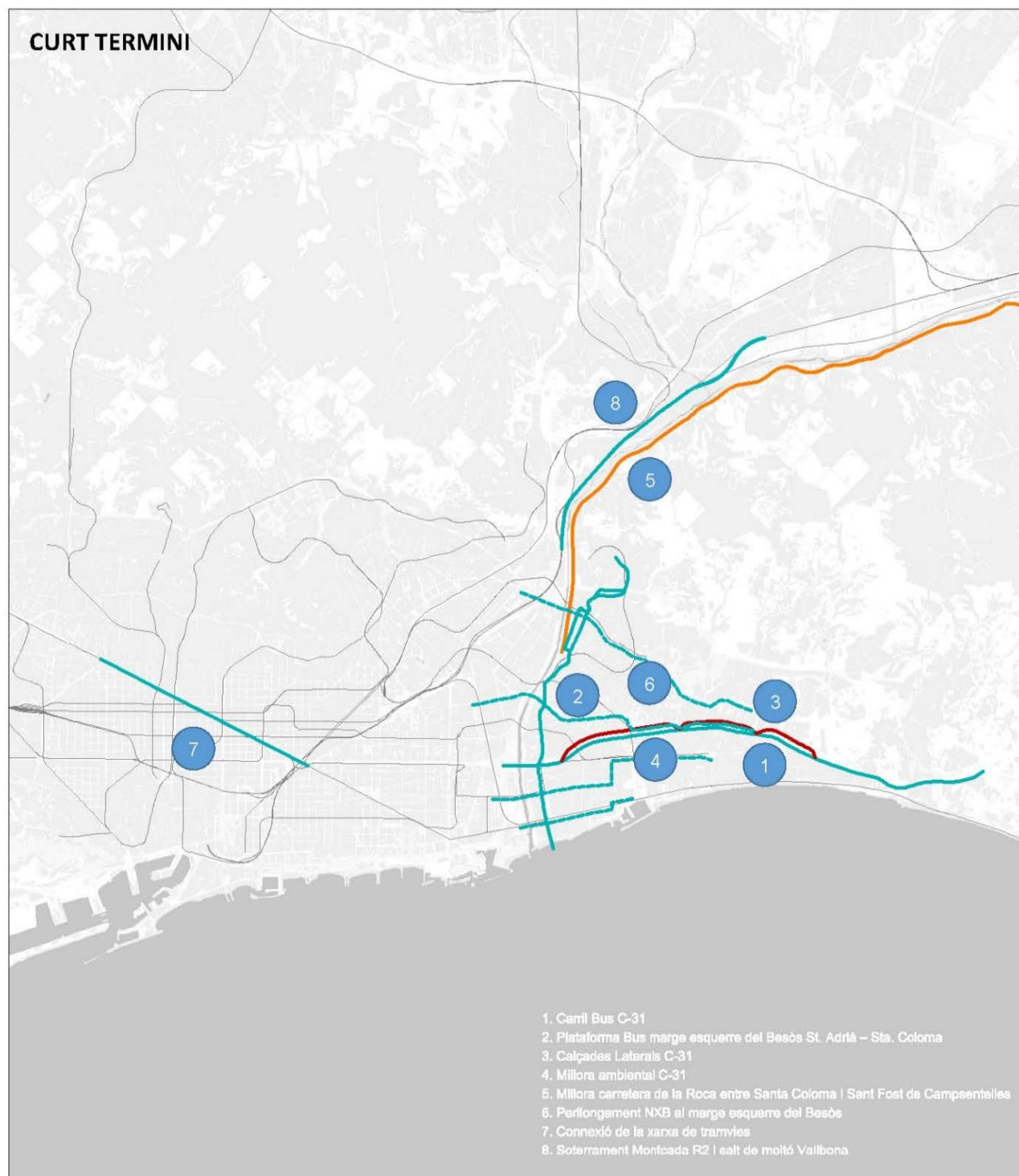
Actuacions a curt termini (5 anys)

En aquest apartat es destaquen actuacions possibilistes que permetin millorar la connectivitat i es puguin executar a curt termini.

- **Carril Bus C-31.** En un trajecte de 7,5 km que en congestió es tarda uns 11', permet estalviar un 50% del temps, uns 5'30" al bus (urbà i interurbà). Les obres no requereixen d'una gran envergadura perquè es farien aprofitant la mitjana de la via i reduint l'amplada de la resta de carrils.
- **Plataforma Bus marge esquerre del Besòs St. Adrià – Sta. Coloma.** Aquesta actuació permetrà potenciar les deficients connexions mar-muntanya i seria una primera línia de la NXB al marge esquerre del Besòs.
- **Calçades Laterals C-31.** Milloren la continuïtat i permeabilitat de la C-31, estalviant itineraris dins la trama urbana.
- **Millora ambiental C-31.** A banda d'un costós soterrament que es veu inabordable a curt o mitjà termini, hi ha possibles actuacions de millora de les juntes, pantalles acústiques, adequació de l'entorn i sota el viaducte i petites permeabilitzacions a l'entorn de la C-31 que poden millorar molt l'impacte acústic i visual de la infraestructura.

- **Millora carretera de la Roca entre Santa Coloma i Sant Fost de Campsentelles.** Aquesta transitada via té un traçat deficient i inadequat amb manca de vorals. La Diputació de Barcelona té previst un projecte d'arranjament que es podria executar amb relativa rapidesa i que milloraria les condicions de seguretat de la via. A banda hi ha la desprogramació de la via del marge esquerre amb 2+2 carrils.
- **Perllongament NXB al marge esquerre del Besòs.** La continuïtat de la NXB al Besòs permetrà racionalitzar i millorar la connectivitat del transport públic.
- **Connexió de la xarxa de tramvies.** La connexió de la xarxa de tramvies permet millorar el seu potencial de penetració a Bcn amb una important millora dels intercanvis amb la xarxa de metro (a curt termini pot estar executada la primera fase i haver-se iniciat les obres de la segona fase).
- **Soterrament Montcada R2 i salt de moltó Vallbona.** Aquesta obra representa una millora important per la seguretat i connectivitat interna de Montcada i Reixac. Cal aprofitat la bona resposta de l'Adif per tirar-la endavant (a curt termini es planteja que les obres s'hagin iniciat).

Imatge 2: Actuacions previstes a curt termini (5 anys)

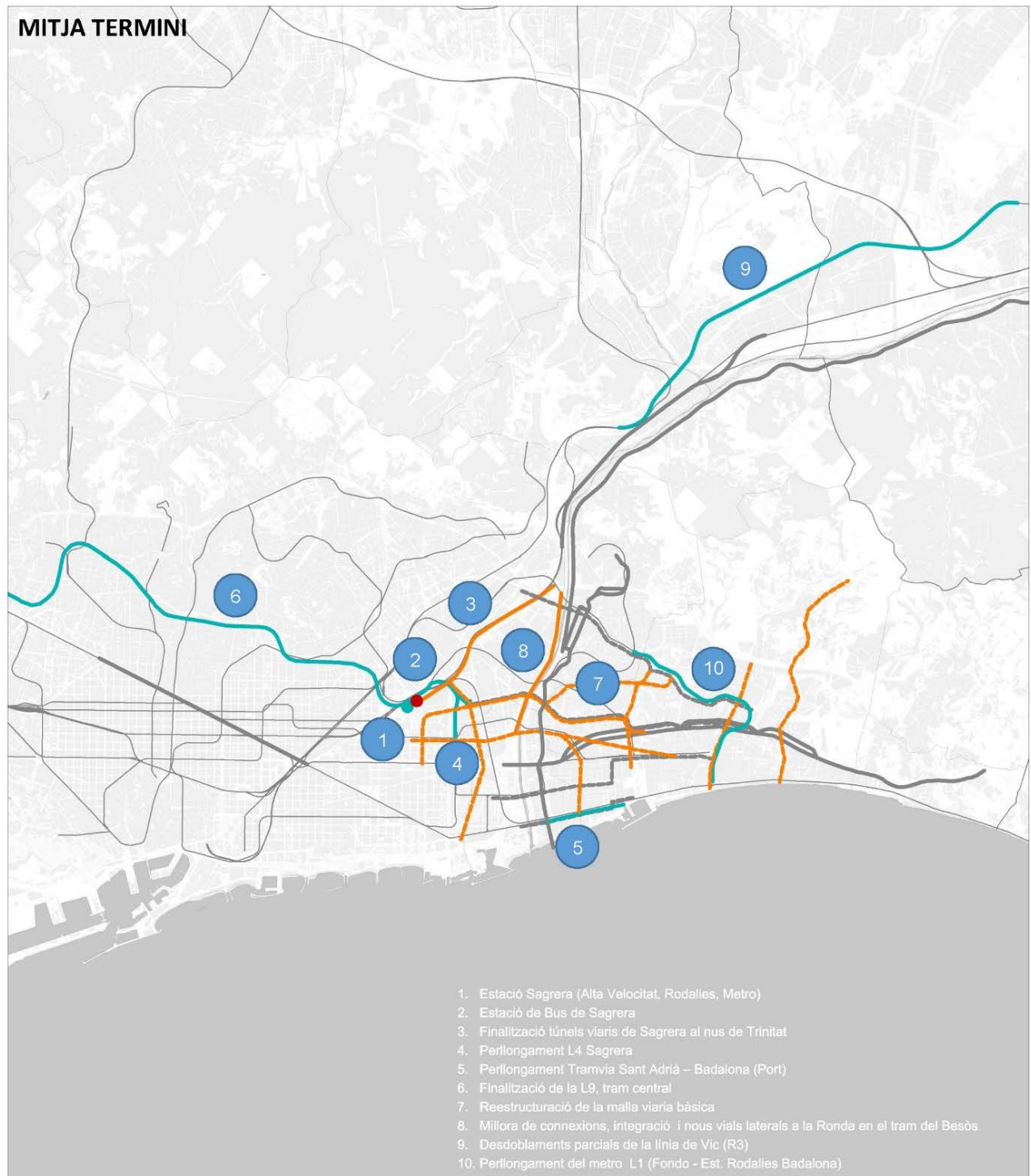
Font: elaboració pròpia

Actuacions a mitjà termini (10 anys)

Proposta d'actuacions possibles a 10 anys vista, el cost i dimensió d'aquestes infraestructures no les fa possibles abans d'aquest termini:

- **Estació Sagrera (Alta Velocitat, Rodalies, Metro) .** Obra molt important d'intercanviador en marxa però aturada per manca d'inversió.
- **Estació de Bus de Sagrera.** Manquen terminals d'autobusos, Sagrera disposarà d'un important espai, connectat amb les rondes. Cal veure les potencialitats d'intermodalitat amb la resta de la xarxa ja que la L4 i la futura L9 no són tant potents en aquest sentit com la L5 i L1.
- **Finalització túnels viaris de Sagrera al nus de Trinitat.** Important per les connexions en transport públic amb les rondes, cal incorporar un accés al bus-VAO de la C-58.
- **Perllongament L4 Sagrera.** Obra cabdal per donar efecte xarxa a la L4 i millorar les connexions al 22@.
- **Perllongament Tramvia Sant Adrià – Badalona (Port).** Millora les connexions al front litoral però depèn del desenvolupament urbanístic de l'àmbit. La presència de la barrera del tren en redueix la seva influència a l'entorn.
- **Desdoblaments parcials de la línia de Vic (R3).** L'efecte al Besòs és local a Montcada. Important per les connexions amb el Vallès.
- **Finalització de la L9, tram central.** Genera un efecte mallat amb la resta de la xarxa, que estalvia el pas pel centre per fer les interconnexions a part de millorar l'accessibilitat a la part alta de la ciutat. Esdevé una nova línia que travessa Barcelona de manera transversal, descarregant les línies L1 i L5 que tenen uns nivells de saturació importants.
- **Obertura nous vials verticals i mallat de la xarxa de carrers a tot el Barcelonès Nord.** La xarxa viària de l'àmbit és complexa orogràficament i amb problemes de continuïtat. Caldria generar una malla que permeti certs moviments locals sense accedir a les grans infraestructures de l'entorn i reduint l'impacte del trànsit en vies més locals i no adequades com passa ara.
- **Millora de connexions i nous vials laterals a la Ronda en el tram del Besòs.** La Ronda en aquest tram té pocs enllaços i no disposa en tots els trams de laterals, el que fa que es carregui la xarxa local amb moviments no desitjats. La creació de laterals que encaminin els moviments cap a les entrades/sortides de les Rondes, millorarà la xarxa local al reduir trànsit.
- **Perllongament L1 Fondo-Badalona.** Representa una important millora al Barcelonès Nord però el seu cost no el fa viable a mitjà termini.

Imatge 3: Actuacions previstes a mitjà termini (10 anys)

Font: elaboració pròpia

Actuacions a llarg termini

Hi ha actuacions que tot i la seva importància, la magnitud de l'obra o la necessitat de realitzar-ne d'altres de prèvies, fan que no s'hagi de comptar amb elles. Amb moltes d'elles passarà a més a més, que en un període de temps tan llarg i amb les noves dinàmiques de la mobilitat que s'estan iniciant, les condicions de contorn canviaran i per tant, caldrà replantejar-les en el seu moment. En un pla a 10-15 anys vista doncs, molt previsiblement, no s'executaran i en general es replantejarà la seva necessitat, si més no, tal com es planteja ara.

- **El trasllat de la R1 cap a l'interior.** És una operació llargament reivindicada però costosa i difícil d'executar. L'efecte barrera que genera el tren amb la costa desapareixeria. Es milloraria també la cobertura del ferrocarril.
- **El perllongament d'FGC de plaça Catalunya al Vallès.** Aquest projecte representa uns 17 km de nou túnel ferroviari. El seu cost no al fa viable ni a curt ni a mitjà termini. Una execució per fases podria permetre arribar a la plaça Urquinaona generant una nova cua de maniobres que reduís la congestió de la línia i permetés nous intercanvis.
- **La connexió amb tramvia Montcada – Ripollet.** Cal pensar primer amb una connexió amb bus i carrils segregats per trams abans de construir el tramvia.
- **El perllongament d'FGC de plaça Espanya al Barcelonès Nord.** Aquest projecte representa uns 15 km de nou túnel ferroviari. El seu cost no al fa viable ni a curt ni a mitjà termini. S'està redactant el projecte constructiu del tram fins a l'estació de Gràcia d'FGC.
- **La connexió Badalona Centre – Can Ruti.** Cal primer potenciar la situació actual amb diferents línies d'autobús que donen accés des de diferents àmbits i que es concentren a la pujada cap a l'hospital. Aquests múltiples accessos diversifiquen l'oferta. Cal millorar aspectes puntuals dels accessos.
- **El túnel de la Conreria.** Aquest túnel forma part d'un ambiciós eix de connectivitat cap al Vallès que diversifica els accessos alliberant de trànsit el nus de Trinitat. El seu cost no al fa viable ni a curt ni a mitjà termini.
- **El soterrament de la C-31.** És inviable pel cost a curt termini.
- **Túnel de Montcada R4.** És una important millora pel Vallès però no pel corredor del Besòs.
- **Perllongament L3 Trinitat Nova-Trinitat Vella.** Tot i l'important efecte xarxa no és prioritari.

4. ASSENTAMENTS URBANS

4.1. TEIXIT RESIDENCIAL

En aquest apartant s'ha fet una anàlisi de la projecció del desenvolupament urbanístic d'aquest territori considerant el planejament vigent. A tal fi, s'ha elaborat prèviament un refós de planejament de tots els àmbits i sectors pendents de desenvolupament i execució, per tal d'extreure quin és el potencial que existeix al territori.

En total s'han estudiat 112 àmbits amb un total de 663ha, el que representa un 13% de la superfície de sòl urbà i urbanitzable de tot l'àmbit Besòs. A banda, s'han localitzat els àmbits esmentats anteriorment, el que conforma un total de 120 àmbits:

Taula 2: Sectos urbanístics a l'Eix Besòs

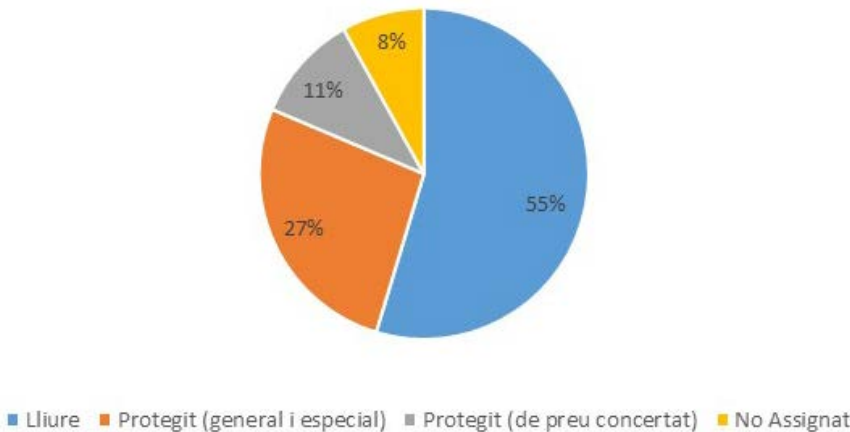
Sectors de desenvolupament		Superfície municipi		Superfície SU+SUD		Superfície Sectors			Núm Sectors
Nou Barris	BCN	804	ha						
Sant Andreu	BCN	657	ha						
Sant Martí	BCN	1,052	ha						
Barcelona - Besòs	BCN	2,513	ha	2,331	ha	245	ha	10%	30
Montcada i Reixac	MIR	2,350	ha	710	ha	196	ha	28%	25
Santa Coloma de Gramenet	SCG	700	ha	423	ha	23	ha	5%	15
Sant Adrià de Besòs	SAB	380	ha	342	ha	96	ha	28%	11
Badalona	BDN	2,120	ha	1,333	ha	104	ha	8%	31
Àmbit Besòs		8,063	ha	5,139	ha	663	ha	13%	112
<i>Àrees rehabilitació</i>	<i>Santa Coloma de Gramenet</i>								+2
<i>En estudi, sense tramitació</i>	<i>Montcada i Reixac, i Sant Adrià de Besòs</i>								+3
<i>Industrial en SUD</i>	<i>Montcada i Reixac</i>								+3
Total									120

Font: elaboració pròpia

Cal assenyalar que, del municipi de Barcelona s'han refós els àmbits compresos dins els barris de Nou Barris, Sant Andreu i Sant Martí ja que poden tenir un impacte més directe sobre el territori Besòs. No obstant, no s'ha tingut en compte l'àrea del 22@ ni de Glòries atès que es considera que ja tenen una entitat amb característiques pròpies amb baixa influència en aquest territori.

Del sostre d'habitatge, un 38% està destinat a algun règim de protecció (règim general, especial i concertat). El 55% és de règim lliure i la resta, un 11% no queda definit en el planejament, i per tant, podria assignar-se a qualsevol dels 3 règims.

Imatge 4: Règim dels habitatges àmbit Besòs

Font: elaboració pròpia

Per municipis, la distribució del sostre segons els diferents règims es desglossa de la següent manera:

Sostre Habitatges	HLL (lliure)	HP (gen. i esp)	HPC (concertat)	No assignat	Total
Barcelona - Besòs	653.980	427.613	137.420	152.662	1.371.675
Montcada i Reixac	451.711	120.982	55.540	99.563	727.795
Santa Coloma de Gramenet	80.046	58.213	17.139	-	155.398
Sant Adrià de Besòs	323.902	192.692	109.787	-	626.381
Badalona	478.197	85.194	29.633	78.736	671.761
Àmbit Besòs	1.987.835	884.694	349.519	330.961	3.553.010

I el nombre d'habitatges totals segons els diferents règims per cada municipi:

Nombre d'habitatges	HLL (lliure)	HP (gen. i esp)	HPC (concertat)	No assignat	Num total
Barcelona - Besòs	7,633	5,177	1,719	1,553	16,081
Montcada i Reixac	3,948	1,315	633	871	6,767
Santa Coloma de Gramenet	737	617	172	-	1,525
Sant Adrià de Besòs	3,594	2,110	1,189	0	6,894
Badalona	4,996	980	320	669	6,965
Àmbit Besòs	20,908	10,198	4,034	3,092	38,232

El total d'habitatges potencials de l'àmbit Besòs és de 38.232 distribuït segons habitatges en règim lliure, amb algun tipus de protecció i no assignat per el planejament, el que pot pertànyer a qualsevol dels altres règims. Cal assenyalar també, que dins aquest còmput total d'habitatges es troben els de realotjament calculats aproximadament com un 5% del total.

La gran majoria de reserva d'habitatges de protecció es troba dins el municipi de Barcelona amb un 61% de les reserves totals de l'àmbit Besòs, seguit de Santa Coloma i Sant Adrià. Per tot l'àmbit Besòs hi ha una reserva total de 14.232 habitatges en règim de protecció general, especial o preu concertat, i tenint en compte que resten 3.092 habitatges que no tenen règim assignat.

Si es comparen les demandes d'habitatge de protecció amb les reserves de que disposa cada municipi, s'observa que Sant Adrià del Besòs i Montcada i Reixac (ja que conté l'ARE Can Duran on se'n preveuen 1.020) tenen una reserva molt per sobre de la demanda actual, en canvi Badalona no arriba ni a la meitat. El cas de Barcelona caldria analitzar-lo en conjunt amb tot l'àmbit de Barcelona, ja que en aquests tres barris de l'àmbit Besòs és justament on es concentra la major demanda. També, cal assenyalar que Barcelona

compta amb un nombre d'habitatges no assignats molt superior als altres municipis (1.553hab) dels quals com a mínim un 30% haurà de destinar-se al règim de protecció general/especial i concertat.

En relació als habitatges dotacionals qualificats com a tal dins del sistema d'equipament (7hd), es compta amb un total de 1.486, ubicats quasi tots a l'àmbit de Barcelona i una petita part a Sant Adrià. Cal destacar doncs la manca d'aquesta reserva en gairebé tots els municipis i per tant en l'àmbit del Besòs, tenint en compte les necessitats de pisos tutelats de gent gran.

Si comptabilitzem els habitatges dotacionals més els de protecció, podem afirmar que en l'actualitat es poden cobrir la meitat de les necessitats de demanda d'habitatge de protecció segons les dades de la Secretaria d'habitatge. Tot això només amb els sectors, sense tenir en compte les àrees dins el sòl urbà consolidat, així com aquells habitatges els quals no s'assigna el règim en el planejament.

Cal destacar i d'acord amb les converses amb els ajuntaments, que en tots els municipis, excepte Barcelona, no hi ha una gestió del parc d'habitatges de protecció a través d'una oficina local.

4.2. TEIXIT PRODUCTIU

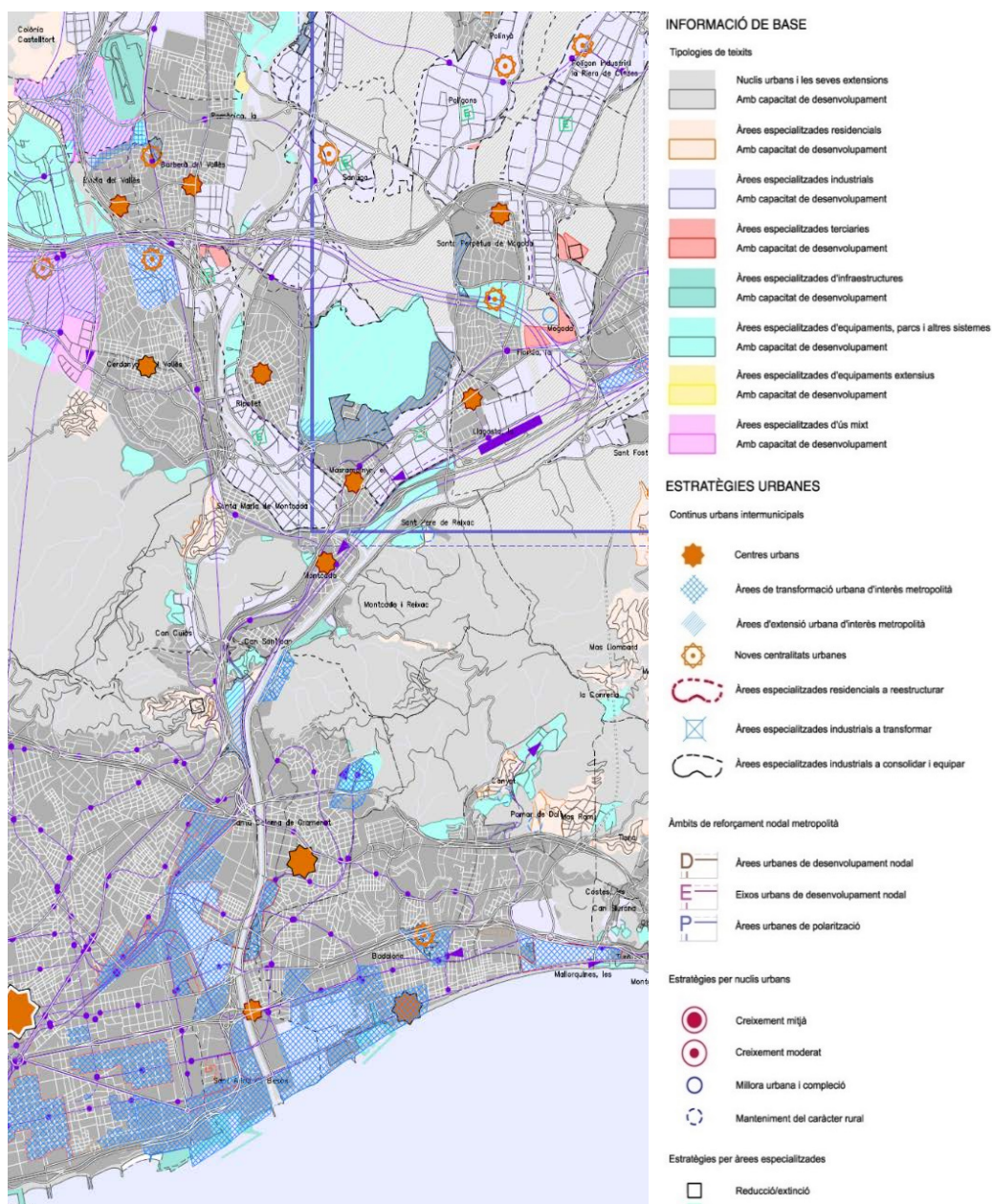
Planejament territorial

Dins les determinacions que el PTMB estableix per al Pla Director Urbanístic de l'AMB (actualment en procés de redacció), a l'Eix Besòs es preveu atendre els següents punts en relació als PAE:

- Concreció i desenvolupament d'estratègies corresponents a les àrees especialitzades industrials a transformar, consolidar i equipar.
- Operacions de renovació i/o extensió urbana amb una

dotació suficient de transport públic d'alta capacitat a totes les àrees amb un important contingut terciari, comercial i d'oficines que s'estableixin al territori.

Imatge 5: Sistema urbà. Estratègies urbanes.

Font: Pla territorial metropolità de Barcelona (PTMB) 2010

Planejament urbanístic

En relació al grau de transformació del planejament, el 70% dels PAES no s'han transformat des del seu origen, normalment amb usos industrials anteriors al PGM i que sovint ja comptaven amb un pla parcial aprovat. Els PAEs restants han sigut objecte de modificacions de planejament urbanístic, però amb diferents condicions d'ús. El 25% han sofert modificacions de planejament que han comportat transformacions de l'estructura urbana, per introduir altres activitats econòmiques diferents de la industrial i magatzem (sobretot del tipus terciari, comercial o serveis), derivades de les necessitats de les darreres dècades, com ja s'ha explicat anteriorment. En canvi, el 5% restant ha sofert una transformació urbana parcial o global a usos residencials.

Els usos principals i usos compatibles segons el planejament estan definits, originalment, a la clau 22a que es refereix als sòls industrials, definits a l'article 280, i 286-293 de les NNUU. Les successives modificacions de PGM han introduït altres usos d'activitats econòmiques compatibles amb els primers, mostrant una tendència de major complexitat en aquells PAEs més integrats als nuclis urbans¹. Tot i així, hi ha excepcions com els PAEs del Sot o Badalona Sud, que tot i trobar-se plenament integrats a la trama urbana i pràcticament a primera línia de la costa, han mantingut el seu caràcter industrial original. Així doncs, del total de 701 ha, el 88% de la superfície de PAEs del territori Besòs segueix tenint l'ús industrial com a principal i en el 59,4 % del sòl de les PAEs aquest és l'únic compatible.

La major part dels PAEs tenen el planejament urbanístic executat, només amb tres excepcions. Es troben parcialment executats, el polígon "Industrial 22 S.16" de Montcada i Reixac i el "Triangle Ferroviari" de Barcelona. També pendent de transformar i en aprovació definitiva i hi ha el polígon de "COBEGA" de Barcelona. Es pot concloure que destaca la poca disponibilitat de sòl d'activitat econòmica dins els PAEs.

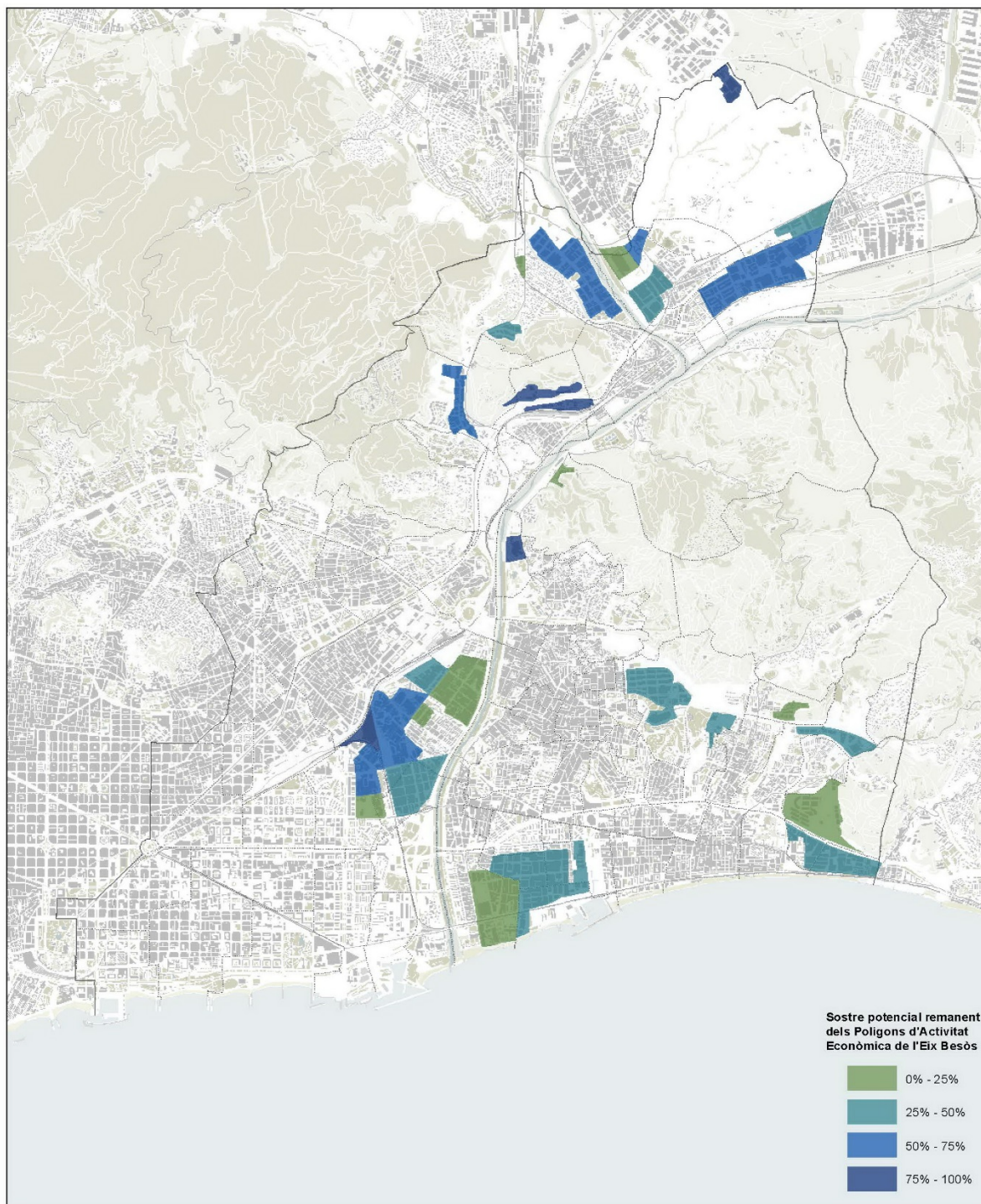
Sense que es pugui establir una relació directa amb el grau de transformació del planejament urbanístic, per altra banda, s'ha fet una estimació dels sòls vacants a partir de les dades del cadastre 2016 i del reconeixement visual a partir de l'ortofotoplànol (Google 2017). Aquesta anàlisi complementària confirma que, en el conjunt del territori Besòs, hi ha molt poca disponibilitat de parcel·les buides. A més, s'ha de tenir en compte que, degut als requeriments que sovint porten implícites determinades activitats econòmiques, freqüentment no s'explota l'ocupació màxima permesa, que podria donar una falsa idea de disponibilitat (com podria ser el cas de Can Tapioles o Les Valls del Bosc Llarg i les Canyes).

Destaquen dos sectors, COBEGA i Triangle Ferroviari. En el cas de COBEGA, com ja s'ha comentat, resta pendent d'execució el sector que transforma aquest teixit en residencial. En canvi, el Triangle Ferroviari té una peça de terciari pendent vinculada a la transformació de sector de La Sagrera.

D'aquesta anàlisi es conclou l'important quantitat de sostre atorgat pel planejament pendent d'executar, tot i que, com s'ha vist anteriorment, la major part de les parcel·les es troben ocupades. De tots els àmbits, només 4 han esgotat el sostre previst per el planejament (Industrial Bonavista, COBEGA, Les Guixeres i el Sot), mentre que a la majoria els hi resta gairebé la meitat de sostre per esgotar. Aquest fet s'explica, com s'ha vist anteriorment, pels requeriments i les característiques de les activitats econòmiques, els quals dificulten esgotar els índexs establerts amb els usos d'activitat econòmica (en la clau 22a original del PGM és de 2 m²st/m²sòl). Per tant, aquest potencial edificatori difícilment arribarà a esgotar-se, ja que la majoria de tipologies no superen les dues plantes. Cal assenyalar, però, que, de l'àmbit del PAE de COBEGA, es té en compte només la part relativa a activitat productiva i no a la futura transformació en habitatge.

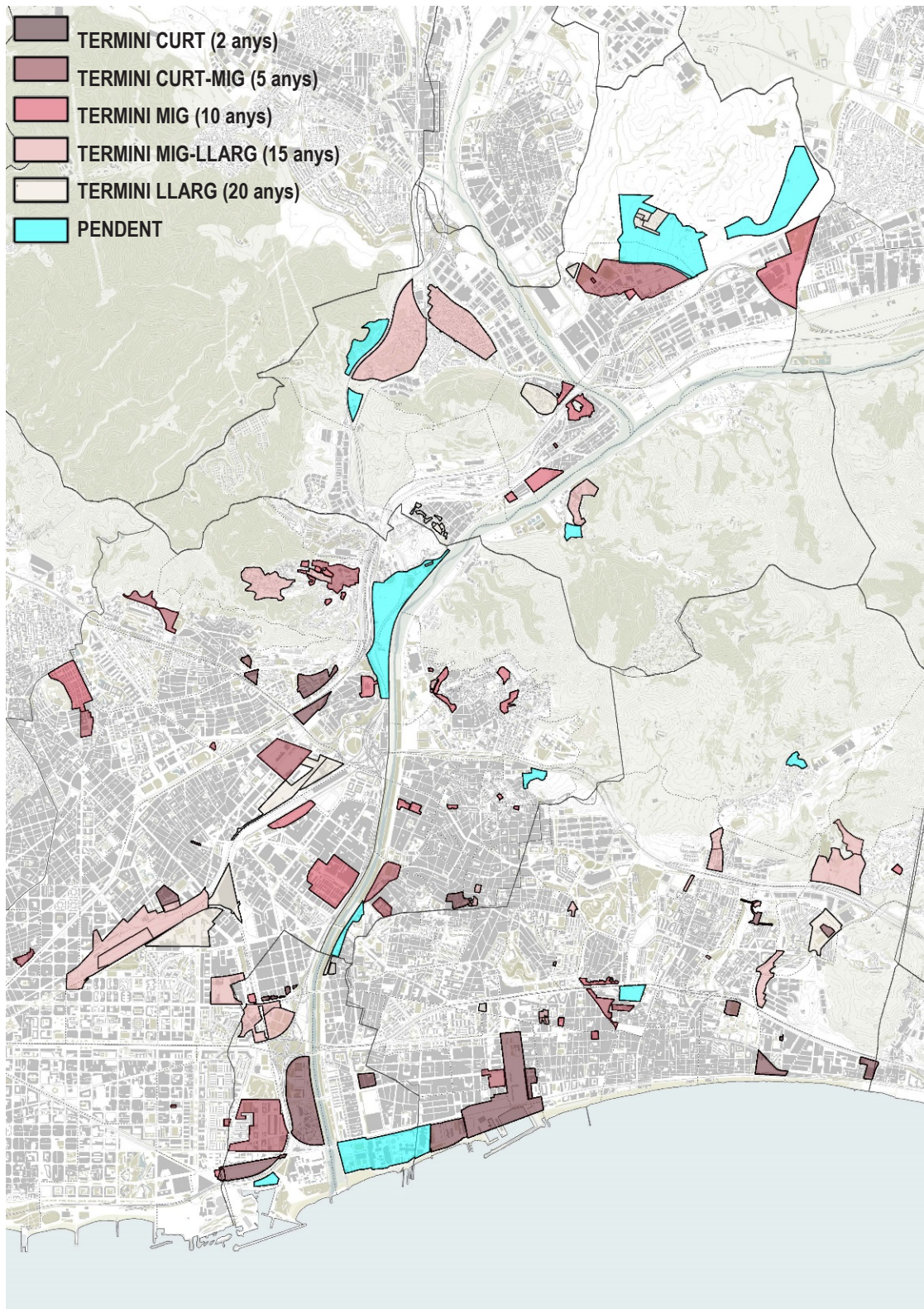
¹ Actualment, a Badalona hi ha en tràmit una Modificació del PGM per a l'ampliació d'usos als barris del Gorg, la Mora i Montigalà, en aprovació inicial amb data setembre de 2014, que afecta els PAES de Badalona Sud i Montigalà. Aquesta modificació té per objecte l'ampliació d'oferta a usos terciaris com el comercial, l'esportiu, el recreatiu, el cultural i el d'oficines.

Imatge 6: Sostre potencial romanent dels Polígons d'Activitat Econòmica de l'Eix Besòs

Font: elaboració pròpia

Imatge 7: Previsió de desenvolupament de sectors de l'Eix Besòs a curt, mig i llarg termini

Font: elaboració pròpia

4.3. CONCLUSIONS

Respecte les reserves d'habitatge de protecció podria afirmar-se que són suficients per abastir el territori, malgrat que hi ha una manca generalitzada de la seva gestió des de les administracions locals, a excepció de Barcelona. Pel que fa l'habitatge dotacional hi ha una manca absoluta d'oferta en tots els municipis excepte Barcelona i en Sant Adrià, malgrat que hi ha una demanda generalitzada de pisos tutelats per a gent gran sobretot.

En relació a l'execució dels sectors, en un termini mig-curt de màxim 10 anys podria executar-se gairebé la meitat del potencial previst d'habitatges i sostre (uns 18.737 habitatges, el que equivaldria a uns 49.090 nous habitants).

Pel que fa als sistemes d'espais lliures i equipaments, aquests desenvolupaments permetrien corregir les deficiències d'alguns municipis, com Sant Adrià de Besòs o els districtes Besòs de Barcelona. Montcada i Reixac, tot i la reducció global de les reserves, seguiria sent el municipi de l'àmbit Besòs amb major rati de sòl d'estàndards per habitant. D'altra banda, Santa Coloma tindria un creixement moderat, mentre que Badalona mantindria la seva situació actual, fet que caldria contrastar amb l'anàlisi de la cobertura actual.

Cal assenyalar que per a poder tenir una visió més completa del potencial de l'àmbit Besòs, caldria afegir a aquesta anàlisi un estudi dels sòls urbans consolidats no inclosos en

àmbits ni sectors de planejament, per determinar el potencial de colmatació o no esgotat, així com els habitatges i solars buits. També cal tenir en compte que les dades introduïdes dels 3 districtes de Barcelona inclosos dins l'àmbit, s'han de considerar també dins l'àmbit de tot el municipi de Barcelona i que, per tant l'impacte sobre el territori Besòs serà parcial. En aquest sentit, la influència de la capital, amb una major capacitat de gestió i planificació, serà forçosament compartida amb la resta de municipis.

En quant a l'anàlisi del teixit productiu, al territori Besòs hi ha un dèficit de llocs de treball localitzats respecte al número de treballadors ocupats. Per això, cal qüestionar la diagnosi del Pla Territorial Metropolità de Barcelona (PTMB) de transformar alguns PAEs en àrees residencials i prioritzar el manteniment del teixit productiu com a tal, amb les actualitzacions o flexibilitzacions que siguin adients per cada àmbit. A partir de l'estudi del planejament urbanístic es conclou que existeix una important quantitat de sostre atorgat pel planejament pendent d'executar, tot i que, com s'ha vist anteriorment, la major part de les parcel·les es troben ocupades. De tots els àmbits, només 4 han esgotat el sostre previst per el planejament (Industrial Bonavista, COBEGA, Les Guixeres i el Sot), mentre que a la majoria els hi resta gairebé la meitat de sostre per esgotar. Per tant, aquest potencial edificatori difícilment arribarà a esgotar-se, ja que la majoria de tipologies no superen les dues plantes.

